

zorjena. Nadalje je tukaj mavriška palača, potem perziško tržišče, cesta v Kajiru, algirska in tuneška sela, maročanska kitajska vas z gledališčem, panorama nekega ognjenika, kitajska čajarna. Pa tudi celo dahomejskega sela tukaj ne pogrešaš.

Omenimo še avstrijsko vas, rimsko hišo, indijsko vas in ogersko koncertno hišo, z obligatno cigansko godbo. Tudi drevesnica je tukaj. Paviljon za električno razsvetljava, podzemeljski rudnik, mnogi kipi, meteči vodometi, šumeči vodopadi le še povečujejo prizor. Te umetno narejene pokrajinske podobe očarujejo človeka. Očesu dobro dene lepa razvrstitev, posebno ker se tako lepo vrste vrsti in gozdiči.

V upravnem posloplju Zjedinjenih držav je tudi vedno dosti gledalcev. Posebno ogledujejo in občudujejo veliki relifni zemljevid Zjedinjenih držav, ki je narejen iz mavca. Na tej karti so vpodobljene vse višave in nižave Zjedinjenih držav od vrhu snežnikov do velikih nižav o Misisipiju. Zraven tega zemljevida, je pa razvrščenih še veliko drugih predmetov, ki kažejo Zjedinjene države kot celoto.

Posebno pa v tej palači vsakega preseneti svetovni poštni urad, ki popolnoma posluje. Vsakdo, kdor ima na razstavi oddati kako priporočeno pismo ali kdor hoče kupiti poštno znamko, mora iti na ta urad. Za obiskovalce ima to prednost, da si lahko ogleda poslovanje ameriške pošte, kaj se zgodi s poštnimi pošiljatkami. Drugod so uradniki strogo oddaljeni od občinstva, da nikdo ne vidi njih poslovanja. Tukaj jih pa loči od občinstva samo steklena stena, da lahko vse poslovanje vidiš.

(Dalje prihodnjič.)

Obrtnijske raznoterosti.

Razstava na Porto-Ricu. V spomin štiristoletnice odkritja tega otoka otvori se dne 26. novembra v St. Johnu razstava. Razstavljeni bodo umetniški, obrtni in kmetijski izdelki otokov Porto-Rico, Cuba, Mali Antili in ameriških dežel. Poleg tega bode razstavljeno orodje in stroji od koder koli, če so le taki, da bi se mogli na otoku Porto-Rico rabiti. Razstavljalci ne plačajo od prostora nobene najemnine in carine.

Kmetijstvo.

Trtna uš in trtoreja.

Že zadnjič smo omenili knjižico, katero je izdal Iv. Belé učitelj na vinorejski šoli v Mariboru. Ta knjiga je jako času primerna za sedanje čase, ko trtna uš vedno bolj pustoši naše vinograde in je vinarstvo že v največji nevarnosti, ako se mu kako ne odpomore.

Pisatelj v svoji knjižici jako lahko razumljivo popisuje, kaka nevarnost preti vinoreji od trtne uši in kako se da tej nevarnosti v okom priti z nasajanjem amer. trt. Pisatelj v svoji knjigi navaja le najpotrebnejše, ker kmetovalec nima časa, da bi čital dolge učene razprave.

V predgovoru pravi pisatelj, da je njegova knjiga le zbirka nabranihkušenj, ki bodo prav prišle vinorejcem. Vsakdo lahko mnogo skusi in mnogo dobrega najde. Nihče naj se ne obdaje s kitajskim zidom, naj ne zapira vrat uma svojega pravilom, posnetim po skušnjah drugih. Umen kmetovalec sploh mora prav spoznavati uzroke in učinke. Zaradi tega je pa pisatelj v prvem poglavji navel podatke o propadu vinarstva in natančno opisal škodljivko trtno uš, ki pustoši vinograde. Nam se je zdel posebno zanimiv prvi sestavek. Podatki o propadu vinogradov, kajti iz njega razvidijo naši vinorejci, koliko škode je že trtna uš napravila in kako je potrebno, da se za časa z umnim ravnanjem varujemo nevarnosti, ki nam preti, zaradi tega pa mi priobčimo ta odstavek v celoti. Pisatelj piše:

Jedva je preteklo četrto stoletje, odkar je počela trtna uš iz Francije sem se pomikati, svoj pot povsod označevaje s propastjo vinogradov, odkar je nastopila kot škodljivka, na katero mislijo vneti vinogradniki le z nekako grozo.

Že l. 1854. je opazoval v Ameriki naravoslovec Asa Fitch na listji tamošnjih trt necega mrčesa ter ga krstil za „*Pemphigus vitifoliae*“. Toda niti on niti kdo drugi ni slutil, v kako nevarnost bode spravilo to bitje vinograde vsega sveta. Pač imamo tukaj tužen primer, kake posledice da nastanejo, ako preziramo navidezne malenkosti. Ne sluteči nevarnosti so brezbržno prevažali ključke in vkoreničene trte iz Amerike na razne kraje. Tako je sicer slabotna in za dolgo potovanje nesposobna trtna uš prijadrala preko širnega Velikega oceana tudi k nam v Evropo. Nevedni človek sam je pospeševal prihod velikega nasprotnika interesov svojih. Sedaj pač čutimo nasledke take nevednosti in nepremišljenosti, a prepozno!

V Ameriki so že prej opazovali, da naše tam zasajene trte nikakor niso hotele vspevati, marveč so se v 3—4 letih posušile, nasprotno pa so domače rasle vedno enako bujno. Ta slučaj pripisovali so raznim vzrokom. Pravi vzrok izvedeli so še le tedaj, ko so evropski vinogradniki že čutili skeleče rane, koje je vsekala trtna uš v njih gmotno stanje. Leta 1863. jeli so v londonskih rastlinjaki spoznavati trtno uš kot škodljivko, l. 1865. pa jo je preiskaval učenjak Planchon, ko je opustošila že obilo vinogradov. Meneč da mu je opraviti s čisto novo prikaznijo, dal je trtni uši drugo ime: „*Phylloxera vastatrix*“. To ime ji je ostalo.

Po izvestjih francoske filokserne komisije bilo je leta 1882. 763.799 *ha* vinogradov popolnoma uničenih, a 642.078 *ha* bilo je že v kaj žalostnem položaji. Iz tega razvidimo silno hitro razploditev in razširjanje trtne uši.

Leta 1880. so konštatovali trtno uš tudi na Štorskem in sicer sprva le na nekoliko mestih brežkega okraja, do danes pa so jo našli že v štirih političnih okrajih in v 48 občinah.

Od 34.056 *ha* vinogradov cele Štirske postalo jih je že 5249 *ha* žrtva te svetovne nadloge. To pa velja le za one kraje, kjer je že uradna komisija vsled vnanjih zna-

kov, prišla na sled trtni uši. Ker je namreč mrčes zelo majhen, zato je le mogoče zaslediti ga po posledkih tajnega in zlobnega početja njegovega. Vidni znaki pa se pokažejo navadno šele po 3—4 letih po naselitvi. S početka ali niso prirodni pogoji dovolj ugodni razploditvi trtne uši, posebno dokler se ona ne privadi novim razmeram, ali se pa trte več ali manj časa vspešno branijo. Kar naenkrat pa bukne, in v kratkem času ostanejo od lepih okrožnih vinogradov le suhi štori.

Ponekod skušali so trtno uš siloma iztrebiti. V to svrhu jeli so izkorenjevati in požigati vse količkaj sumljive trte, zemljo desinfikovati (razkuževati), sploh jako korenito postopati. Ko bi mogli vse količkaj okužene trte kot sumljive spoznati in vsako uš na ta način dobiti v svojo pest, po njej bi bilo. Toda priroda je pokroviteljica njena, in jo večkrat krije pred očmi razdraženega človeka. Zato pa tudi najbolj korenito postopanje nič ni hasnilo, kajti jedva so se začeli veseliti vmišljenega vspeha, kar se je pokazala hudobnica zopet na drugem bolj ali manj oddaljenem kraju. Zopet so trebili, in zopet jih je varalo. Enacih primerov imamo zlasti tam, kjer so še vedno vneti za tako brezvspešno ravnanje. Iz vsega tega torej razvidimo, da sami sebe varamo, ako smatramo za resnično zdrave vinograde le na videz zdrave, t. j. tiste, ki še niso uradno proglašeni za okužene. Radi tega ne smemo misliti da ima Štirski samo 5249 ha okuženih vinogradov, ki so že uradno proglašeni kot taki. Pripravimo se raji na huje ter smatrajmo vsaj dvakrat toliko ha za okužene.

V okrajih Celje, Maribor, Ptui, so uradno konstatovali trtno uš še le leta 1887. oziroma 1888., ko je že več sto ha skoro uničila. V takih razmerah — posebno če priroda pospešuje razploditev uši in pešanje trt — se je bati, da bodo čez deset let vsaj v južni Štirski ostale samo še pravljičice o današnjih vinogradih.

Ako gledamo z narodnogospodarskega stališča v to žalostno bodočnost, vidimo v duhu neprijetne slike, pekoče rane in popolen propad vinogradov v Štirski. Morda gledamo pri takem opazovanju malo preveč črno, kar se ne da tako hitro opravičiti. Bolje pa je v takih zadevah najhujše pričakovati in se že zdaj na to sestavno pripravljati. Kdor se še o pravem času pripravi na prihod neljubega gosta, on ne bo nikdar tako hudo čutil škodljive trtne uši, ko pa tisti, ki se vedno zanaša, češ da mu ni treba skrbeti, saj v njegovem vinogradu, v njegovem kraju še ni uši. Tako upanje navadno goljufa. Da so na pr. bizeljanci pred desetimi leti vedeli, kar danes vedo, ne bi kazale njih gorice toliko let golih reber, ne bi bili zgubili toliko dohodkov, ne bi jim bilo tako težko si opomoči, ko sedaj, ko so že gmotno opešali.

Pisatelj se kot učitelj na Štajarskem pred vsem ozira na štajarske razmere, ali tudi naše kranjske niso nič boljše. Skoro večina dolenjskih vinogradov je že okuženih in tudi vipavskim že preti jednaka nevarnost. Skoro bi rekli, da so Štajarci glavne težave že prestali, dočim nas še le čakajo. Zaradi tega je pa Belétova knjiga zlasti

nam dobro došla, kajti potrebno je, da se po vseh vinorodnih krajih do zadnje koče razširi pouk, kako varovati vinograde naše pred najnevarnejšo pokončevalko.

(Konec prihodnjič.)

Kmetijske raznoterosti.

Drag žrebec. Za žrebčarijo v Kisberu na Ogerskem kupili so štiriletnega žrebca za 72.000 gld.

Goveji gnoj je za zelenjavo najboljši izmej vseh živalskih gnojov, ker je mrzel in moker. V gorkejših, suhih peščenih ali apnenih tleh ga celo pogrešati ne moremo, ker ga ne moremo z ničemer nadomestiti. Tudi za mokra tla je boljši, kakor konjski gnoj. Le za mokra mrzla tla goveji gnoj ni. Poprej se mora vsaj nekoliko ugoditi in segniti, pa pomešati z ložjo prstjo, ali pa s kakim drugim gnojem.

Poučni in zabavni del.

Sijam in Sijamci.

(Dalje.)

Položaj ženske je sploh v zapadni indiji podoben položaju žene na Kitajskem. Ženske se bolj drže domovja in se posebno brigajo za gospodarstvo. Dekleta se zaroče jako mlade. Omože se navadno s šestnajstim letom. Možitve v otročjih letih kakor so v Prednji Indiji niso navadne. Mnogoženstvo je precej navadno, če tudi ni izključno v navadi. Pri budajistih večkrat vdovci ali vdove vstopijo v posebno društvo, zavežavši se, da se več ne ženijo ali može. Ženitve mej bližnjimi sorodniki v Sijamu niso navadne. Otroci navadno jako spoštujejo stariše.

Po dolinah je prebivalstvo jako gosto. Od tod pa prihaja, da so nekateri potovalci sijamsko prebivalstvo cenili celo na kacij 30 milijonov. Jako redko je pa prebivalstvo v višjih krajih, zlasti po gorah, če tudi je podnebje v goratih krajih v mnogem oziru ugodnejše.

Pri divjih narodih je še navadno kupovanje žensk. Ženin mora nevestinim starišem dati vsaj jednega roba, drugače ne sme neveste odpeljati od hiše. Vsameta se pa lahko, ali žena mora dalje ostati v hiši svojih starišev in njim delati. Roba, katerega stariši dobe za hčer pa ne smejo prodati.

Družbene razmere so uravnane podobno kakor v Prednji Indiji, če tudi se različni razredi tako strogo ne ločijo, ker je naravno, ker pri vednem prihajanju in odhajanju narodov se niso nobene navade popolnoma čisto ohranile.

Robstvo je v navadi. Posebno so robi prve vrste še dobri delavci. Če dolжник ne more plačati dolga, ga upnik vzame v svojo hišo za roba. Delati mora hudo, zato pa dobiva navadno slabo obleko in hrano. Ker upnik vsako škodo, katero mu napravi, visoko zaračuni, delo pa zelo nizko ceni, mora navadno tak rob do smrti delati upniku. Smrt dolg poravna, ali včasih mora jeden del dolga prevzeti še dolžnikova rodbina.

kažejo, kako izvrstni uspehi se dosežajo s to šolo. Velikanska stenska preproga predstavlja „kraljico jabolk“, kakor pripovedujejo o njej pravljice naroda angleškega.

Veliko pozornost obrača nase tudi natančna kopija sv. pisma, katero je nekdanj imela kraljica Elizabeta, katero ima sedaj kraljica Viktorija, vzbuja zlasti pozornost s fino izvedeno zlato veeznino na rudečem baržunu, katerega barva napravlja poseben efekt baš zaradi lahke vezenine z zeleno svilo.

Zraven blazinica z italijanskim nategnenim šivom, razveseljuje gledalca. Nakitni koston iz 16. stoletja na rumenkastem baržunu z izbočenimi podobami spada gotovo mej najlepše okrašave, ki si jih le misliti moremo. Torbice, pokrovi, okviri in druge take stvari francoskega, italijanskega in samostanskega dela sestavljajo slikovito celoto, ki napravlja na gledalca najboljši vtis. Več preprog in pregrinjal po sestavi barv spominja na turške vzorce. Posebno lepe blaznice za sofo tudi ne izgreši noben obiskovalec tega oddelka. Narejeno je po načrtu princezinje Lujize Marchioness of Lorne. Na tej blazini je bogata vezenina iz modre svile na beli podlagi.

Kot neko posebnost je pač tudi omeniti vezena italijanske pokrajine z nekolikimi otroki. To je delala odgojiteljica kraljice angleške Viktorije lady Charlotte Florentia Elive.

Nekatere razstavljene stvari pa tudi vzbujajo zanimivost bolj zaradi izdelovalcev, nego pa zaradi posebne umetnosti. Tako bi pač ne nikdo baš posebne se ne zanimal za dela, v lični omarici, ko bi napis ne povedal, da so notri dela, katere so delale roke angleške kraljice same in njene princezinje Helene. V tem kostnu sta mej drugim dva prtiča, katera je svojeručno tkala angleška kraljica in pa tudi slamnik, ki je njeno delo. Poleg te omarice so pa razstavljene stvari, katere so izdelale princezinje Waleška in njeni dve hčeri.

Tudi veliki zastori v zlatih okvirjih zaslužijo vso pozornost. Posebno ker je jeden posnet po zastoru, ki je bil v Tulerijah, pa je leta 1871. zgorel. Za ta posnetek pa imamo zahvaliti grofinjo Tankerville. Umetniško spretnost te gospe kaže veterjača v rezbariji od slonove kosti in lepo izrezljan bufet od orehovega lesa. Iz povedanega je razvidno, kako se v Angliji za umetno žensko delo zanimajo visoke dame, ki hočejo nenavadno spretnost in dober okus. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Lak za svetle železne stvari. Najboljši lak za svetle železne stvari je lokomotivni lak. Temu laku ne škoduje mraz niti vročina. Namaže se kar čez barve, ne da bi kaj premenil barve. Ta lak je samo precej drag. Kilogram tega laka velja kakih 5 gld. Cenejši je pa kopalni lak, ki se dobi po vseh prodajalnicah kilo po 1 gld. 80 kr. Priporoča se rabiti boljši kopalni lak. Kopalni lak barve ne premeni, ali da jej nekoliko globokeji ton. Dobri firneži tudi barve in tona ne spremenijo, ali niso za rabo pri tacihih stvareh, ker ostanejo mehki.

Nezgorljive škodljive. Posrečilo se je v novejšem času škodljive narediti nezgorljive. Takim škodljivcem pa tudi ne

škodujejo vremenske premembe. Škodljive se namakajo 20 ur v precej močni raztopljeni vodnega stekla. Potem se posuše in ko se suhe denejo za šest ur v raztopljeno klorovega kalcija, klorove magnezije in klorovega amonijuma. Potem se pa zopet posuši. Strehe narejene iz tako pripravljenih škodljivcev se ne prime ogenj.

Trtna uš in trtoreja.

(Dalje.)

V daljnih poglavjih gospod pisatelj jako lahko umljivo razlaga, kakšna je trtna uš in kako se razširja. Ta pouk je velike važnosti, ker se je dosedaj baš vsled nevednosti več razširjala trtna uš. Da smo jo poprej bolje poznali, bi jo najbrž ne bili prinesli iz Amerike, gotovo bi se pa ne bila razširila skoro po vseh vinorodnih krajih v Evropi in tudi v Afriki. Največ se je trtna uš razširila s tem, da smo dobivali trte iz okuženih krajev.

Pisatelj nam pa tudi pove, da se trtna uš razširja tudi sama brez pripomoči človekove. Nekoliko krilate vrste uši letajo od trte do trte in ležejo jajca, nekoliko se pa uši razširjajo po koreninah. Če so trtne uši pri korenini kake trte, gredo za živem na korenine drugih trt, ker se korenine močno križajo v zemljo. Zato se pa uš pri nas hitreje razširja nego v Italiji, kajti pri nas imamo trte gosto nasajene, v Italiji pa redkeje.

Trtna uš se širi v vinogradu od nekega središča, kjer se je najprej zaplodila. Okrog tega središča trte najbolj pešajo, potem pa so čimdalje boljše. Kjer se v vinogradu opazi, da trte iz kakega središča v kolobarji pešajo, je to gotovo znamenje, da je vinograd okužen, ni treba niti uši iskati pri koreninah.

Nadalje pisatelj govori o raznih sredstvih, ki se uporabljajo proti trtni uši. Omenja ostre postav, ki pa večkrat le trgovino s trtami ovirajo, potem iztrebljanja trt, ki pa tudi ni imelo povsem zaželenih uspehov, temveč se ž njim napravi le vinorejcem veliko škodo. Poraba ogljenčevega žvepla se zdi pisatelju predraga, ker se mora leto za letom rabiti, kajti vseh ušij ne prežene. Poplavljenje z vodo v naših krajih ni nikjer izvedljivo. V peščeni zemlji, tudi trtna uš nima take močij, ali tacihih vinogradov ni pri nas. So le ob velicah rekah, ki puščajo sipino.

Pisatelj prihaja do sklepa, da se vinoreji drugače ne bode dalo pomagati, nego z ameriškimi trtami. Tako pisatelj prihaja k drugemu delu, v katerem govori o ameriških trtah. Natančno jih popisuje. Najprej popisuje one trte, katere neposredno rode. Za naše kraje se pisatelju zdi posebno primerna Jaquez, Herbemont in Huntington. Prvi omenjeni trti zahtevati gorkejšo lego, ker sta precej občutljivi proti mrazu. Prvo in tretjo pa tudi strupena rosa hudo napada, vendar dajeta na ugodni zemlji obilo dobrega vina. Jork-Madeiro pa že zaradi tega ni priporočati, ker je nekoliko občutljiva za trtno uš, če tudi ne tako hudo, kakor naše domače. Sploh pa pisatelj misli,

da neposredni producenti nimajo posebne važnosti za Štirsko. Mi bi pač lahko rekli, da tudi za naše kranjske vinograde te trte ne bodo dosti primernejše. Kjer je zemlja laporasta ali apnena se lahko poskuša ž njimi.

Ker te trte napada strupena rosa, moramo jih močno škropiti z modro galico. Pred mrazom se pa morajo osipati s prstjo. Neposredni producenti pa tudi iz drugega uzroka niso za naše kraje. Njih vino ne ugaja našemu okusu. Naše vino bode pa le tedaj moralo konkurirati, če se bodo odlikovalo z okusom, kakoršnega vinski trgovci zahtevajo.

V Banatu ali na Laškem obdelovanje vinogradov pol manj stane in zatorej mi ne moremo dajati vina ta kup kakor ti kraji. Zato pa naše vino ne sme biti tako, kakor je v teh krajih.

Zato je pa bodočnost naših vinogradov odvisna najbolj od onih plemen ameriških trt, ki so porabne za podlage našim domačim trtam. Za take podlage so le take trte, katerim trtna uš nič ne škoduje in tudi niso občutljive v neugodnih razmerah. Same dajo le redko in le malovreden plod. Zato se pa morajo cepiti z našimi domačimi trtami.

Pisatelj priporoča vse vrste riparije, potem Solonis, Rupestris in Vialla.

Knjižica potem nam pojasnjuje, kake pogoje zahteva, ta, kake ona ameriška trta. To je potrebno vedeti vinorejcem, ker on ne more še le delati poskusov. Tako izvememo iz knjižice, da Riparia zahteva ilovnato, srednje težka železna tla in zemljo kremenico. V belkasti apneni zemlji ne uspeva. Pri izberi posamičnih vrst riparije je dobro, ogibati se kolikor mogoče vrst z drobnimi mladikami in dolgimi členi. V mokri, premalo železni zemlji se pa te, tako jako uporni trte loti zlatenica in je v nekaterih letih pokonča. Solonis je za zemljo manj izbirčna nego Riparia, zlatenica se je ne prijemlje. Pri njenih koreninah, se navadno v veliki meri naseli trtna uš. Uš jej nič ne škoduje, ali vender ni dobro s to trto gojiti trtne uši same. Rupestris je dobra za peščena, suha apnena tla, ali vender je ž njo še nekoliko premalo skušenj. Vialla je pa za kristalična tla. Ta trta tudi sama nekoliko rodi, če tudi njen plod ni posebno okusen, vender je boljše nego nič, dokler niso vse trte cepljene.

Posebno poučljiva so dalnja poglavja, ko nam pisatelj popisuje, kako se razmnožuje trte, kako se cepijo. Natančno so popisane ta toliko važna dela za vsacega vinorejca, ki hoče z vvedenjem ameriških trt ohraniti svoj vinograd. Ta oddelek knjige diči lepe podobe, ki pojasnjujejo to, kar se v knjigi razklada. Sestavki o pomnoževanju in cepljenju ameriških trt so glavno jedro knjižice. Gotovo bode vsak vinorejec z največjo zanimivostjo prečital te sestavke. Baš zaradi teh sestavkov mu knjigo posebno priporočamo. Res je kranjski deželni odbor že razdelil o tej stvari nekaj pouk po deželi, ali vender bode vinorejec v tej knjigi mnogo novega in koristnega našel. Skušnje se množe.

V peti vrsti daje pisatelj svete, katere vrste evropskih trt naj bi najbolj cepil. V tem poglavju navaja več trt, ki so posebno priporočljive in kake pogoje, da zahtevajo. Iz tega zanimivega odstavka naj to le priobčimo:

I. Vrste, ki dajejo bela vina. 1.) Rudeči treminec zahteva močno gnojno zemljo in dolgo rez. Povprečno daje po 40 hl vina. Izvrstne kakovosti in vonjave z okolo 20 % sladkorja in 4 do 5 ‰ kisline.

(Konec prihodnjič.)

Kmetijske raznoterosti.

Na čem se spozna starost gosij in rac? Stare gosi imajo hrapove noge, močne peruti, debel, močen, neupogljiv kljun, debelejša peresa in debelo kožo, mlajše živali spoznamo po nežni koži pod perutmi in na koncih perutij. Mlade gosi se poznate ravno po teh znamenjih, kakor stare gosi. Kljun je pri mladi gosi v razmerji z glavo dosti daljši, kakor pri stari.

Ali čebela umrje, če zgubi želo? Dosedaj je bila občna razširjena misel, da čebela umrje, ako piči in vsled tega zgubi želo. Poljski čebelar Krasicki je pa o tem delal natančne poskuse. Prepričal se je, da je od 132 čebel, ki so piknile jih 52 zraven umrlo, drugih 80 je pa drugi dan ravno tako veselo okrog letale, kakor poprej. Krasicki iz tega sklepa, da v največ slučajih zgube želo, čebeli nič ne škoduje.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Zapustivši Ogulin vozili smo se precej dolgo še poleg klekovega podnožja. Zemlja je koj za Ogulinom tako kultivirana, kakor kaj enakega nisem opazil ves čas od Karlovca do sem, pa tudi od tod naprej ne več. Na daljni vožnji se okolica zelo spreminja. Peljali smo se en čas ob rečici Dobri, dalje deloma po ožinah, deloma po bolj prijazni okolici, poslednjič nas je objela tema tunela Tičevo, in ko smo v gledali zopet beli dan, bili smo tudi kmala na postaji Gomirje. Bližnja vas enacega imena šteje nekoliko stotin stanovnikov grško-razkolnega veroizpovedovanja, katerih sprednike je bil leta 1600. general Lenković iz Korenice naselil le sem. Tu se nahaja tudi moški samostan enakega verstva. — In zopet smo odri-nili naprej, vozili pa se po takih ožinah in tukavah, da sem se v živo spominjal onih besed, katere mi je govoril pred leti neki graničarski trgovec v Karlovcu. Ker je ravno tisti čas potoval neki visoki član preslavne cesarske rodbine po Granici, vprašal sem ga, so li lepe pokrajine ondi, kjer potuje omenjeni gospod. A dobil sem v odgovor: „E, gospodine, tam je vodil vrag svojo majko okrog“. Res, pred bi bila ta okolica za tacarja medveda, kot za bivališče ljudij. Poleg tesnih ožin smo prevozili tudi štiri manjše tunele, in poslednjič dospeli na postajo Vrbovsko. Ta kraj mi je mikalo poznati in videti, ker

ski izdelki in surova šivalna dela. Fotografije in modeli dobrodelnih zavodov lepšajo stene, mej drugimi slikami je slika neke Angličanke, ki je vvela v svojem kraju, ki je bil zelo zapuščen, železni obrt in s tem prebivalstvu pripomogla do večjega blagostanja.

Nikakor pa ni šolstvo posebno dobro zastopano. Največ so razstavljene fotografije šol in slavnějšíh odgojiteljic in učenih žensk. Pomanjkljivost tega oddelka popolnjevaja predavanja učenih žensk o raznih pedagoških vprašanjih.

Najbolje je pa na ženski razstavi zastopano oskrbovanje bolnikov. Tukaj je popolnoma opravljena soba za bolnike, katero vodi izšolana bolne strežajka. Zastopane so vse najnovejše pridobitve v tem oziru. Vidi se vzorci in fotografije vzornih bolnišnic in ventilacijskih naprav.

Tako smo ob kratkem opisali angleški oddelek ženske razstave. Tu popis je pa precej površen, kar radi priznamo. Ko bi hoteli stvari natančno popisovati, bi samo za ta oddelek ne zadostoval jeden letnik našega lista. Poleg tega, kar smo tukaj omenili, so tudi razstavljene literarne dela žensk, več knjig razne vsebine in rokopisov, več slik, ki kažejo izredno spretnost angleških umetnic, ki pa svojih del niso poslale le v žensko palačo, temveč imajo tudi v umetninski palači mnogo umetninskih predmetov, bodi že slik ali kipov. Tudi v tiskarstvu so ženske zelo napredovale. Zares občudovati je ta oddelek, posebno če se pomisli, da se vanj niso vsprejemali predmeti, pri katerih bi bili le kako pomagali moški.

Jako mnogo obiskovalcev šteje francoski oddelek, ki je zgodovinski znamenit. V njem je predstavljena zgodovina francoskih noš. Cela vrsta čeč (kokelj) predstavlja najznamenitejše ženske francoske zgodovine v noši njih dobe. Tukaj vidimo sv. Klotilda, celo vrsto srednjeveških francoskih kraljic, Marjeto Navarske, slopečo Pompadur, nesrečno Marijo Antoineto, Marijo Lujizo itd. Japonski oddelek se tudi odlikuje po raznih lepih izdelkih japonskih krasotic.

Mnogi gledalci ali še bolj gledalke se ustavljajo pred raznimi dragocenostmi, ki jih je razstavila italijanska kraljica.

O palači sami smo že nekoliko izpregovorili. Danes naj le še to povemo, da so vse stene tega lepega poslopja poslikane od ženskih rok in predmeti tem slikam so le prizori, v katerih igra ženska glavno vlogo.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Trpežen, svitel in črn lak za železne peči dobimo, če vzamemo 1 kilo lesnega katrana (Holztheer), ga razbelimo, da vré in mu v tem stanu primešamo $\frac{1}{16}$ kilograma zmljetega železnega vitrijola. Peč se ogreje in gorka lakira. Lak je hitro suh ter je jako trden, svitel in črn.

Pihano železo. Velika železna tovarna na reki Reni je izumila novo sredstvo, s katerim izdeljuje same železne stvari, ki so jih do sedaj morali liti ali pa kovati, tako, kakor dela steklar steklo namreč z pihanjem. Tekoče železo zmešajo z neko tvarino, ki je skrivnost tovarne, potem pa postane zmes tako

tekoča, da se more „pihati“ kakor steklo. Tu se za pihanje lahko uporablja celo parna sila, moči po tej metodi pihati velike posode, celo kotle i. t. d.

Da se odstrani rujó iz železa ali jekla, postopajo nekateri nastopno. Če je rujó še sveža in mlada ter ne preveč vjedena, se vzame košček zamaška iz probkovine (Kochstöpsel), ki se pomoči v olje in s tem drgnemo zarujaveli kos, kmalu zgine rujó. Drugače pa je, če se je rujó uže globokeje vjedla. Teda se vzame zmes finega tripla (Trippel) in žveplenega cveta, prilije se jima laškega olja, da nastane testo, ki se nekoliko vgnjede, potem se pa s tem testom pokrijejo zarujevala mesta. Čez nekoliko časa se z usnjem zdrgnejo in ogladijo. Rujó je zginila, kolikor je to sploh mogoče.

Trtna uš in trtoreja.

(Dalje.)

2. Muškat beli zahteva dobro prst in strmo gorko lego. Ob času cvetja je jako občutljiv in močno trpi od slane. Za vzgojo v brajdah je kaj pripraven, narezujejo se mu dolgi čepi. Daje precej vonjavega vina z 20 do 30 % sladkorja in 6 do 8 ‰ kisline. V hladnih letih je vino kaj kisló. Nekaterim jako priljubljena muškatna vonjava izgubi se v vinu čez nekaj let.

3. Malabela (Balint.). Domovina je Ogerska. Zahteva kakor vse ogerske domače trte suhe gorke lege in dobro prst. Ako se dolgo reže, rodi precej obilo izvrstnega vina s prijetno vonjavo, z 20 do 22 % sladkorja in 6 do 7 ‰ kisline.

4. Burgundec beli povsod uspeva, najbolj v dobri zemlji in ravni legi, zlasti ob vznožji hriba. Ker ni občutljiv proti mrazu, uspeva tudi v visokih krajih. Dolga rez burgundcem najbolj ugaja, in pri taki rodi precej obilo. Grozdje dozoreva jako zgodaj ter daje izvrstno plemenito vino z 20 % sladkorjem in 6 ‰ kisline. Radi zgodnje dozoritve in precejšne neobčutnosti proti mrazu priporočati ga je tudi za mrzleje kraje.

5. Silvanec (mušica) je zadovoljen tudi s slabo zemljo in še celo s severno lego. Reže se na kratko ter silno rodi. Grozdje dozoreva rano ter daje izvrstno vino z 18 do 20 % sladkorja in 5 do 6 ‰ kisline. Vino postane rado vlečno, zato ga je dobro mešati z drugim bolj kislim.

6. Rivček laški, beli (zastavica, Zierfandler) zahteva močno vapneno zemljo, tople lege in kratko rez. Rodi jako močno, a grozdje dozoreva pozno, daje izvrstno ognjeno plemenito vino s 25 do 29 % sladkorja in 6 do 7 ‰ kisline.

7. Veltlinec (mozlevina), zgodnji rudeči zadovolji se tudi s slabimi legami ter zori jako zgodaj. Reže se na dolgo, kratko rezan ne rodi toliko. Vino daje izvstno z 20 do 28 % sladkorja in 4 do 6 ‰ kisline.

8. Veltlinec zeleni je tudi kaj skromen in zadovoljen z gričastimi legami in slabšo zemljo. Reže se kratko. Rodi precej zgodaj in obilo ter daje dobro vino z 20 % sladkorja in 7 ‰ kisline.

9. Veltlinec rudeči zahteva močno težko zemljo in

kratko rez, ker silno rodi. Treba mu večkrat gnojiti. Daje celo do 100 hl vina na en ha zemlje z 10 do 24 ‰ sladkorja in 5 do 9 ‰ kisline. O ugodnih letinah je dobro, o slabih pa nekaj prekislo.

10. Rudeči vrh (beli), (weisser Rothgipfler), je glede zemlje jako skromen, uspeva dobro v visokih in nizkih legah, proti mrazu je precej neobčutljiv, rodi obilo in daje dobro, nekoliko vonjavno vino z 20 do 28 ‰ sladkorja in 7 do 9 ‰ kisline.

11. Rivček laški, beli (Wälschriesling) jako rodi v rahlih dobrih zemljah, dozoreva nekaj pozno, zahteva kratko rez in daje izvrstno vino z 18 do 24 ‰ sladkorja in 5 do 7 ‰ kisline toda brez vonjave.

II. Vrste, ki dajejo črna vina. 1. Vrste Bordeaux na pr. Cabernet Sauvignon za gorke lege. Reže se dolgo in daje najplemeniteje črno vino. 20 do 28 ‰ sladkorja in 6 do 7 ‰ k.sline.

2. Burgundec modri zahteva močno, zmerno vlažno, toplo in ravno lego ter dolgo rez. Proti boleznim in mrazu ni preveč občutljiv, sadi se tudi v ravnino, v vznožje vinogradov. Zori jako zgodaj in rodi obilo ter daje jako prijetno fino vino, iz katerega delajo večinoma šampanjec, za tega se grozdje takoj stiska. 20 do 25 ‰ sladkorja in 5 do 6 ‰ kisline.

3. Mavrovna (vrhpoljska, Oberfelder) je za vroče kraje kaj izvrstna (na pr. za vipavsko dolino).

4. Muškat, modri, zahteva dobro prst in suhe vroče lege. Reže se kratko. Vino mu je izvrstno močno in dobro barvano, z muškatno vonjavo. 20 do 28 ‰ sladkorja in 4 do 6 ‰ kisline.

5. Mlinarica (Müllerrebe) je kaj skromna, dozoreva zgodaj in močno rodi. Vino nima burgundove dobrote, je pa vender jako dobro, temno in za mešanje z burgundcem ali z drugim pripravno. 20 ‰ sladkorja in 5 do 6 ‰ kisline.

6. Črnina, modra tična (Zimmettraube) zahteva kakor vranek in dimnik dobro in gorke lego ter suho zemljo. Ker močno v les žene, mora se na dolgo rezati ter jako močno rodi. O cvetji je kaj malo občutljiva. Ako samo to črnino stiskamo, dobimo lahko črno vino z 18 ‰ sladkorja in 8 do 9 ‰ kisline. Vino je pripravno za mešanje n. pr. z vinom od kavke in je jako izvrstno. Zbok svojih obilih dobrih lastnostij se zelo priporoča za južne kraje.

7. Portugalka modra je občutna proti mrazu in mokroti. Ugajajo ji visoke lege in zlasti peščena zemlja. Reže se kratko. Ker zgodaj zori in jako močno odganja, je kaj dobra za brajde. Rodi močno in daje fino, nekoliko trpko črno vino. 20 do 25 ‰ sladkorja in 6 do 7 ‰ kisline.

8. Sv. Lorenca trta ni izbirčna, najbolj ji pa pri-jajo gnojne vapnene ali glinaste zemlje. Zori jako zgodaj in močno rodi ter daje bolj lahko a žlahtno bordeau-xu podobno vino. 20 do 22 ‰ sladkorja, kisline pa 6 do 7 ‰.

9. Liverdun je soroden burgundcu. Jagode so blizu dvakrat večje nego burgundove. Rodi silno močno, toda

vino ni tako plemenito kakor pri prvem. Sladkorja je 20 do 22 ‰, kisline pa 6 do 7 ‰. (Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Kako ravnaj z ozimino? Kolikor moreš odstrani vse škodljive vplive setvam ali jih pa vsaj pomanjšaj. Posebno glej, da na njivi ne bode stala voda, zatoorej morajo odvoditi za vodo biti vedno v dobrem stanju. Če sneg zmrzne na njivi, je treba v več krajih skorjo predreti, da more zrak skozi. Slabo prezimelim žitom pognoji po vrhu, najbolje s čilskim solitrom. Skrbeti je tudi treba, da plevel žita ne preraste.

Gnoj na njivi naj se precej raztrese. Ako pustiš gnoj v kupih in se razgreje, zgubi mnogo amonijaka, kadar ga pozneje premešavaš. Sicer pa žito rado poleže, kjer so dolgo časa ležali kupi gnoja.

Molženje krav. Kravo moraš vselej dobro pomolziti. Zadnje mleko je najbolje in krava začne zgubljati mleko, ako se vselej dobro ne pomolze.

Živo apno za ohranjenje sadja. Sadje in krompir se dolgo ohrani, ako ga posujemo z mletim živim apnom. Krompir se je na ta način ohranil štirinajst mesecev.

Spargeljne sejaj jeseni. Neki ruski list priporoča, da se spargeljni sejejo jeseni, ker potem bolje uspevajo, nego bi jih sejali pomladi.

Jajca se dolgo ohranijo, če jih denemo v ovsene pleve. Tudi jabelka se v plevah ohranijo, samo da morajo biti dobro suha.

Črni kruh je tečnejši pa tudi zdravejši od belega. V deželah, v katerih jedo črn kruh, ni toliko bebecv in blaznih kakor v deželah, v katerih je navaden beli kruh.

Poučni in zabavni del.

Sijam in Sijamci.

(Dalje.)

Trgovina in obrtnija se v Sijamu kakor sploh v Zadnji Indiji nista mogli posebno razviti. Močno jo ovirajo razni državni monopoli, kateri je posebno v Sijamu silno veliko. Trgovina je sploh monopol plemenitnikov in pa kralja samega. V deželi naseljeni Kitajci si pa znajo s pomočjo plemenitnikov dobiti kak monopol ali pa pobiranje davka v najem. Kitajci davke iztirjavajo z ne-navadno ostrojtjo. Vderejo v hiše, pobero vse, kar dosežejo.

Denar v Sijamu ima podobo kroglice in se imenuje tikal. Na njih je ime kraljevo. Poleg tega pa v nekaterih krajih kupujejo in prodajajo tudi z igračami od porcelana. Od kar je dežela v zvezi z evropskimi državami, so se v Sijamu začeli udomačevati tudi razni evropski denarji. Naprej so prišle v navado rupije, kakoršne imajo angleška posestva v Indiji, sedaj pa začenjajo krožiti francoski franki, ki bodo najbrž polagoma izpodrinili druge denarje.

V drugih krajih Zadnje Indije so zelo v navadi kitajski denarji, ker imajo Kitajci celo trgovino v rokah. V Sijamu so pa kitajski denarji redkejši.

Davki so v prejšnjih časih bili večinoma v delu, torej tlaka, zadnji čas seveda se udomačujejo vedno bolj

vinske postelje pa imajo na koncih visoke svetle mesingaste mreže. Povsod imajo matroce z zmetmi.

V Ameriki imajo skoro same postelje za dva človeka, bodi za zakonske, otroke ali pa tudi odrasle osebe enakega spola.

Neka posebna vrsta postelj je folding bed, katera je tako narejena, da se matroc in postelja po dnevi vkupe zložita, zadnji konec pride prav na sprednjega. Po dnevi je tako vkupe dejana postelja, podobna kakemu predalniku, ali pa celo kaki pijani in ne vzame dosti prostora. Te postelje vkupe devati ni nobena težava. Narejene so tako, da se le sproži neka zmet, pa se potlej sama vkupe zloži in ravno tako lahko jo je zvečer raztegniti.

Te postelje so posebno pripravne za revnejše ljudi, kateri ne morejo imeti obširnih stanovanj. Soba, v kateri so take postelje, je po dnevi elegantna in lahko služi za salon. Take postelje so posebno navadne v hotelih. Poleg preprostejših pa delajo tudi jako elegantne take postelje, katerih jedna velja do 350 dolarjev. Take postelje se izdelujejo od 1871. leta in so posebno na razstavi v Filadelfiji bile vzbudile veliko pozornost.

Take postelje starejše konstrukcije so bile nevarne. Pripetilo se je, da so se same sprožile in tako človeka nehote zaprle in se je potem marsikdo v postelji zadušil. Novejše se pa same ne zapro in imajo pripravo, da se od znotraj odpro. Sicer take postelje niso povsem zdrave, ker se motroci premalo prevetre. Nekateri izdelovalci pahišja, so se pa ozirali na ta nedostatek in napravili neke priprave za prevetrovanje.

Potem je pa posebno omeniti kombinovane postelje. V Ameriki imajo raznovrstno kombinovano pahišje. Tako je jako navadno neke vrste miza, ki služi za pisanje in umivanje. Ravno tako pogosto opažamo predalnik, s toaletno mizo in velikim zrcalom. Najznamenitejše v tem oziru je neka postelj, ki lahko služi za postelj, predalnik, omaro za obleko, toaleto in pisalno mizo.

V nobeni hiši v Ameriki, bodi si v bogati ali revni ne manjka gugalni stol, na katerem se jako priležno sedi ali leži. Rocking chair so stoli, ki se lahko rabijo za naslanjač, gugalnik ali tudi postelj, kakor se že uravnajo.

Pa tudi navadnih stolov je dosti na razstavi. Posebno je omeniti dvosedežnik. To je navadni stol, katerega naslonilo se pa da tako zaobrniti, da služi za drugi sedež. Nekateri stoli imajo posebno pripravo za shranjevanje klobukov pod sedežem. Taki stoli so posebno pripravljeni za gledališče.

Pa je še več drugih podobnih rečij. Tako vidimo kopalno banjo, katera se lepo vkupe zloži in zapre in je podobna kaki skrinji. Tako banjo lahko imaš v navadni sobi in ti ni potreba posebne kopalne sobe, zanimive so tudi podnožnice, ki se lepo zlože vkupe in lahko vzamejo kamor koli seboj. Vse pahišje je na kolesih, da se lažje premiče. Okenski zastori so tudi jako pripravljeni. Spodaj imajo neko vrvico in ž njo lahko hitro vpravnaš zastor, kolikor visoko hočeš, brez posebnega truda, ker vse delo opravi neka zmet, ki se sproži. Iz povedanega je razvidno,

da amerikansko pahišje so zares v pravem pomenu stroji in to za vsacega mehanika jako zanimivi.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Siva lesna namaka. Starejši mizarji so dajali lesu sivo barvo z namakanjem s čreslovo kislino, železnim vitriolom in golunom. Pozneje je podala kemija v smodni šiškovski kislini (Pyrogallussäure) novo in boljše sredstvo za sivo barvanje lesa. V družbi z železnim vitriolom ta kislina kaj lepo pobarva les in goluna ni treba jemati na pomoč. Na svitlobi pa postane tako napojen les kmalu rujavkast in v teku let se je siva namaka spremenila v rujavkasto. Bolj trdna je siva barva, če vzamemo namesto smodne šiškovske kisline navadno šiškovsko kislino (Gallussäure). V novjšem času priporočajo barvilo, ki se dobiva v katranu in je na prodaj z imenom nigrosin. Razstopi 7 gramov nigrosina v 1 litru vode in s tem namaži les. Barva je srebrno siva jako lepa in vztrajna.

Mavta, kateri ne škoduje mraz. Navadni mavti pridene $\frac{1}{10}$ v prah razdrobljenega apna $\frac{1}{9}$ moke iz opeke in pa nekaj sladkorja. Omet potem ne odpade ne v mrazu ne v vročini.

Trtna uš in trtoreja.

(Konec.)

10. Frankinja modra (Blaufränkisch), je kaj malo občutna, rodi silno močno in zori precej zgodaj. Reže se kratko. Vino je jako dobro. 20 % sladkorja in 5 % kisline. Ker skoro v istem času zori ko portugalka, sadi se navadno s to vkup.

11. Kadarka modra je silno rodovitna in daje izvrstno vino, kaj malo občutna in vredna, da jo poskušajo tudi v naših krajih nekoliko. Po Ogerskem in v Slavoniji (pri Sremu) je najbolj razširjena, in izgojuje se ji deblo čisto nizko in se reže vedno v glavo. Ker koli v tamošnjih vinogradih niso običajni, obrezujejo ji po leti vse poganke v visočini enega metra. Vse to potrpežljivo prenaša, še celo ugaja ji. Kratka rez v glavo ji najbolj prija. Večina slovitih ogerskih vin je pridelek kadarke. 20 % sladkorja in 5 do 7 % kisline.

12. Laška modrina je po Štajerskem že močno razširjena in vspeva povsod, celo v neugodnih legah ljubi težko zemljo. Zahteva nizko izgojo in kratko rez ter jako rodi. Ker precej zgodaj zori, priporočati jo je tudi še za visoke lege, če tudi ne daje vina prve kakovosti. 18 % sladkorja in 8 % kisline. V dobrih letih napravlja celo cibebe, vendar pa razmerje med sladkorjem in kislino ni ugodno.

13. Tičnik črni (blauer Wildbacher) je domač v nemških vinorodnih krajih Štajerske v 400—600 metri nadmorske višine ter daje takozvani priljubljeni „šilhar“. Za navedene kraje ga je posebno priporočati zaradi velike neobčutnosti in ker dobro vspeva pri vsaki legi, vzgoji in rezi. Reže se navadno kratko ter ima to pred-

nost, da celo redno rodi neposredno na mladikah iz starega lesa odgnalih. Vzgojuje se navadno na brajdah ter se mu puščajo dolgi apnenci ali locni. Vino ni posebno dobro, in človek se ga mora privaditi, zato ni sposobno za občno trgovino. V dobrih letinah in legah ima 17 do 18 % sladkorja in 8 do 9 ‰ kisline. Priporočati ga ne smemo za kraje, kjer boljše vrste dobro vspevajo, v nekaterih neugodnih krajih pa zamore donášati največ dobička.

14. Kavčina modra, velika (blauer Kölner) je med cvetjem in po zimi kaj malo občutna, vspeva povsod. Najbolj ji prija visoka vzgoja in dolga rez na napnence ter je jako rodovitna. Daje obilo a bolj praznega vina, ki samo ni veliko vredno, a dobro za mešanje z močnejšim ali kislim vinom. 15 do 16 % sladkorja in 5 do 8 ‰ kisline.

Pisatelju se je zdelo potrebno v dodatku podati botanični opis raznih trt. Ta oddelek pride posebno tistemu prav, kateričitajo druge učenejšeknjige o tej stvari in jim marsikaj ni prav jasno, če ne poznajo natančno lastnostij raznih trt. Velike vrednosti je pa ta odstavek tudi za tiste, ki se pečajo z sajenjem tujih trt. Hvaležni pa moramo biti pisatelju, da je tudi navel nekatere postavne določbe, ki se tičejo trgovine s trtami, oproščenja davka od okuženih vinogradov in podpore vinogradnikom za novo zasajenje uničenih vinogradov. Večkrat ima kmetovalec veliko škodo baš vsled tega, ker ne pozna dobro postave.

Vsem vinorejcem in sploh vsem, ki se brigajo za trtorejo, priporočamo najtopleje to knjižico z željo, da bi se zvesto prebirala in da bi se njeni nauki tudi posnemali, da bi Slovenci potem od nje imeli zares mnogo sadu. Tudi naše slovstvo je s to knjižico nekaj pridobilo, ker v tem oziru slovensko slovstvo nikakor ni bogato.

Na to pisatelj temeljito in lahko umevno popisuje napravo vinogradov, razna dela po vinogradih. Ta odstavek dokazuje, da je knjigo pisal mož, ki pozna praktično obdelovanje vinogradov, in ni le svoje vednosti nabral po raznih knjigah. To pa daje knjigi še posebno vrednost.

Jako ustrezno bode pač mnogim tudi z računom, koliko stane zasajanje vinogradov. Račun je pri vsakem delu glavna stvar. Vinorejec se bode lotil pač obnovljenja vinogradov z ameriškimi trtami še el, če bode iz računa spoznal, da mu obnovljenje obeta dobiček.

Prav primerne so tudi na koncu „Razne drobtine“ v knjigi, kakor je koledar za cepljenje ameriških trt, gnojenje vinogradov in pa zanesljivi viri, kjer se dobe predmeti potrebni vinogradnikom. Večkrat se priprosto vinorejec v taci stvareh ne ve kam obrniti.

Kmetijske raznoterosti.

Ržena moka dobra krma za konje. Na potovanjih je posebno dobra ržena moka kot krma za konje jahače. Moka se dene v vodo in žejen konj je ob jednom z vodo povžije. Konj se pri tem toliko ne zamudi, nego bi grizel oves. Ta moka je neškodljiva in daje konju moč.

Kako odvadiš krave, da se same ne sesajo? Trikrat na dan namaži kravi vime z vodo, v kateri si razstopil nekoliko aloe. Aloa se dobi po ceni v vseh lekarnah.

Sejanje kostanja. Če se ko stanj pomladi seje, naj se po zimi seme hrani v pesku. Bolje je pa, če se seje že jeseni in grede malo pokrijejo z listjem.

Poučni in zabavni del.

Slovanska knjižnica.

Gospod Andrej Gaberšček v Gorici začel je izdajati „Slovansko knjižico“. Prvi zvezek te knjižice je že izšel in prinaša na petih tiskanih polah povest iz češke zgodovine „Ratmir“, katero je spisal Jan. Vavrá, poslovenil pa Petrovič.

S „Slovansko knjižico“ se bode odpomoglo živi veliki potrebi, zato pa mora vsak rodoljub želeti, da „Slovanska knjižica“ lepo napreduje in se razširi v zadnjo slovensko vas, da budi slovenski in slovansko narodno zavest in seznani naš narod z velikimi duševnimi deli sinov majke „Slave“. Tako podjetje je posebno sedaj bilo potrebno, ko nekaterniki začenjajo že nekako mrzeti narodnost in jih slovanska vzajemnost nekako bode.

Potreba leposlovnega pa tudi poučnega berila v lahko umljivi besedi se čuti vedno bolj pri nas, posebno tudi pri nežnem spolu. Ker ni lahko dobiti domačega primerne berila, posega se po tujih, večkrat ne baš priporočevanja vrednih proizvodih. Nemško slovstvo preplavlja naše kraje. Prav pravi izdajatelj v predgovoru, da naša dosedanja književna podjetja ne zadoščajo takej zahtevi, kajti enakega berila prihaja veliko premalo med slovenski svet, marsikaj pa, kar dobimo na polju naše leposlovne književnosti, je tako drago, da ne more prodreti v širše narodove vrste, ki pa željno pričakujejo dobrega, zabavnega in mikavno poučnega berila.

Nikar pa misliti, da enake razmere se nahajajo le pri nas na Slovenskem, Ne, opázali smo jih celo pri velikih narodih, ki so pa tudi že pred leti spoznali potrebo ter začeli skrbeti za veliko zabavnega ali poučnega berila, ki se za majhno ceno širi hitro in lahko v najširše vrste narodove. Nemci, Italijani, Francozje in drugi večji narodi dobili so svoje univerzalne, narodne, zabavne itd. knjižnice, v katerih je izšlo že na stotine in tisuče snopičev za nizko ceno, ki omogoča tudi najrevnejšemu človeku, da si kupuje berila po svojem srcu in ukusu.

Za večjimi národi prišli so med Slovani prvi na vrsto bratje Čehi, ki se po pravici naziva „čtenářský národ“ (čitateljski narod), kajti toliko časopisov in knjig izdaja in čita malokateri narod, kakor uprav češki. Razne knjižnice za narod dosegle so že na stotine snopičev, ki v veliko tišoč izvodih krožijo med narodom.

Med raznimi drugimi manjšimi narodi, ki so skušali iti za takim vzgledom, smo tudi mi Slovenci, ki se pa doslej z uspehom ne moremo hvaliti. Ali bomo s „Slovansko knjižnico“ bolj srečni, pokaže prihodnost.